

Handläggare
Hanna Holmäng
Telefon: 08-508 35 784**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 22 april 2025

Yttrande över remiss av Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74)

Remiss från kommunstyrelsen, KS 2025/322

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat utredningen *Fler vägar till arbetslivet* (SOU 2024:74) till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

Utredningens förslag syftar till att göra stora förändringar i gymnasieskolan, bland annat inom introduktionsprogrammen samt genom införandet av treåriga 1900-poängs utbildningar med en tydlig yrkesinriktning. Elever som idag inte kommer in på de nationella programmen ska ges större valmöjligheter genom att erbjudas plats på de nya yrkesprogrammen med lägre behörighetskrav. Om utredningens förslag blir verklighet kan det täcka upp en del av behovet av yrkesutbildning för elever som annars inte skulle klarat av gymnasiet och kommer till kommunens aktivitetsansvar, KAA.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på införandet av de nya yrkesprogrammen men ser ett behov av att utbildningens längd ska kunna anpassas efter elevens önskemål och förutsättningar samt lyfter vikten av flexibel programstart för elever som kommer från KAA.

Vidare instämmer arbetsmarknadsförvaltningen i utredningens förslag att införa ett individuellt förberedelseprogram som fortsatt står öppet för de elever som har behov av stöd och anpassningar som är svåra att tillgodose på ett nationellt utformat program. Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig även positiva till utredningens förslag om höjda behörighetskrav för programinriktat val (IMV) men anser att möjligheten att anordna IMV för enskild elev ska kvarstå.

Bakgrund

I juni 2022 beslutade regeringen direktiv till utredningen med uppdrag om att lämna förslag som bidrar till att trygga kompetensförsörjningen och att fler elever får med sig de kunskaper de behöver för att kunna försörja sig själva. Syftet beskrevs som att det i gymnasieskolan ska finnas flera vägar till arbetslivet som tar hänsyn till behoven på arbetsmarknaden, elevers olika förutsättningar för lärande och att många elever inte är redo att göra sitt yrkesval redan i årskurs nio.

I uppdraget ingick bland annat att analysera vilka möjligheter som elever som är obehöriga till nationella program på gymnasiet har att välja skola och utbildning och vid behov lämna förslag på valbara yrkesutbildningar inom gymnasieskolan som i större utsträckning tar hänsyn till elevers olika förutsättningar.

Ärendet

Utredningens förslag i korthet

Gymnasieskolan fungerar väl för de flesta behöriga elever, och majoriteten av dem tar examen eller samlar många gymnasiepoäng. Dock lämnar en för stor andel av eleverna grundskolan utan att vara behöriga till nationella gymnasieprogram och får i stället gå introduktionsprogram, vilka varierar i kvalitet och utformning.

Utredningen föreslår att nya nationella yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng införs med samma yrkesämnen som dagens yrkesprogram men med mindre omfattning av gymnasiegemensamma ämnen. Målgruppen är de som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng men som har minst tre godkända betyg från grundskolan.

Uppskattningsvis kommer ungefär sju procent av en årskull att studera på de nya yrkesprogrammen. Detta kan jämföras med att cirka 15 procent av en årskull går ut grundskolan utan behörighet till ett nationellt program.

För de yrkesprogram som omfattar 2 700/2 800 gymnasiepoäng föreslår utredningen en höjning av behörighetskraven så att de blir desamma som till de högskoleförberedande programmen.

När det gäller introduktionsprogram föreslår utredningen att individuellt alternativ (IMA) och yrkesintroduktion (IMY) avskaffas.

IMA är idag störst av introduktionsprogrammen. Det är även det program där störst andel elever varken arbetar eller studerar fem år efter att de börjat programmet.

Utredningen föreslår att språkintröduktion (IMS) är kvar men att nyanlända elever ska ges ökade möjligheter att läsa yrkesämnen under utbildningstiden på språkintröduktion. Ett nytt intröduktionsprogram, individuellt förberedelseprogram (IMF), införs för elever som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett nationellt program eller för elever som har synnerliga skäl.

IMF syftar i första hand till förberedelse för annan fortsatt utbildning, till exempel yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng, och ska utformas för varje enskild elev utifrån elevens behov och förutsättningar. Utredningen föreslår att intröduktionsprogrammet programinriktat val (IMV) ska vara kvar men att behörighetskraven till programmet höjs och att utbildningarna enbart ska gå att utforma i förväg och erbjudas sökbara i gymnasievalet, till skillnad från i dag när de även kan utformas för en enskild elev.

Förslagen i utredningen väntas bidra till att fler kan uppnå gymnasieskolans mål och avsluta gymnasieskolan med lyckade gymnasiestudier.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben för strategi och samordning vid arbetsmarknadsförvaltningen. Vuxenutbildningen har deltagit i ärendets beredning.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Inledningsvis vill arbetsmarknadsförvaltningen framhålla att förvaltningen delar utredningens intentioner om att det behövs fler vägar till arbete och att obehöriga elever behöver ges bättre förutsättningar att lyckas för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Att elever som är obehöriga och i dagsläget är hänvisade till något av intröduktionsprogrammen enligt utredningens förslag kommer kunna söka till gymnasieskolan och de föreslagna yrkesprogrammen som omfattar 1 900 gymnasiepoäng skapar fler valmöjligheter för denna grupp elever.

För gymnasieskolans del ställer de nya yrkesprogrammen större krav på resurseffektiva lösningar och det kommer troligen att leda till högre kostnader för lokaler, utrustning och lärare med rätt kompetens. Inte minst kommer yrkeslärare möta en ny elevgrupp med delvis större behov av stöd. Även om kostnadsökningarna inte

drabbar arbetsmarknadsförvaltningen medför utredningens förslag väsentligt ökade kostnader för huvudmannen, det vill säga Stockholm stad.

Vidare föreslås att arbetsplatsförlagt lärande, apl, ska ingå med minst 15 veckor i de nya 1900-poängs utbildningarna, något som från arbetsmarknadsförvaltningens sida ses som positivt för elevens etablering på arbetsmarknaden men som medför ökade kostnader och utmaningar i organisering för huvudmannen. Utöver att tillhandahålla apl-platser som uppfyller utbildningens krav ställs det krav på att det finns handledare som kan möta individer med större behov av stöd.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser en risk med utredningens förslag att göra de nya yrkesprogrammen treåriga, något som skulle kunna resultera i att elever med låg studiemotivation avskräcks från att påbörja sina studier eller avslutar sina studier i förtid. Arbetsmarknadsförvaltningen vill därför framhålla vikten av att kunna göra viss anpassning i utbildningens längd utifrån elevens önskemål och förutsättningar. Att erbjuda en tvåårig utbildning med möjlighet till ett påbyggnadsår skulle kunna vara en sådan anpassning. Från arbetsmarknadsförvaltningens sida betonas även behovet av flexibel programstart för elever som kommer från kommunernas aktivitetsansvar, KAA,¹.

Vidare instämmer arbetsmarknadsförvaltningen i utredningens förslag att införa ett individuellt förberedelseprogram som fortsatt står öppet för de elever som har behov av stöd och anpassningar som är svåra att tillgodose på ett nationellt utformat program. Därtill ses det som positivt att även de som formellt är behöriga till ett nationellt program men som har särskilda behov kan få plats på individuellt förberedelse-program. Att programmet öppnar upp mot både studier och arbete är positivt och medför flexibilitet.

---

¹ Kommunens aktivitetsansvar omfattar ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt men som inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt utbildning i gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola eller motsvarande utbildning.

Avslutningsvis är arbetsmarknadsförvaltningen positiva till förslaget om höjda behörighetskrav för programinriktat val (IMV). Däremot anser arbetsmarknadsförvaltningen att möjligheten att anordna IMV för enskild elev ska kvarstå. Detta för att få mer flexibilitet i arbetet med dimensionering av utbud och antagning. Flexibel programstart anses särskilt viktigt för elever som kommer från KAA och underlättar för elever som vill byta program.

Karina Uddén
Arbetsmarknadsdirektör
Arbetsmarknadsförvaltningen

Anna Saldeen Jonsson
Avdelningschef
Arbetsmarknadsförvaltningen

Bilaga

1. Remiss – Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74)

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Anna Alexandra Eira Elisabeth, Saldeen Jonsson	2025-04-10
Birgitta Karina, Uddén	2025-04-10